

היסטוריה

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעותיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

עליך לענות על חמש שאלות, כמפורט להלן.

מן השאלות שתבחר לענות עליהן, חובה לבחור לפחות שתי שאלות שיש בהן מקור.

פרק ראשון	—	(20×1)	—	20 נקודות
פרק שני	—	(15×2)	—	30 נקודות
פרק שלישי	—	(25×1)	—	25 נקודות
פרק רביעי	—	(25×1)	—	25 נקודות
סה"כ	—			100 נקודות

שים לב: תלמידים שאושר להם מבחן מותאם יענו על ארבע שאלות: על שאלה אחת מן הפרק הראשון,

על שתי שאלות מן הפרק השני ועל שאלה אחת מן הפרק השלישי או מן הפרק הרביעי.

אין חובה לבחור בשאלה שיש בה מקור.

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. המלצה לחלוקת זמן: פרק ראשון — כ-20 דקות; פרק שני — כ-40 דקות;

פרק שלישי ופרק רביעי — כ-30 דקות לכל פרק.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

שם לב: מן השאלות שתבחר לענות עליהן, חובה לבחור לפחות שתי שאלות שיש בהן מקור.

פרק ראשון (20 נקודות)

בפרק זה ענה על שאלה אחת בנושא שלמדת:

בית שני (שאלות 1-3)

או

ערים וקהילות בימי הביניים: בגדד (שאלות 4-6) או פראג (שאלות 7-9)

ממדינת מקדש לעם הספר — בית שני (20 נקודות)

אם למדת נושא זה, ענה על אחת מן השאלות 1-3.

1. מקור — תקופת הנציבים הרומאים

א. מה הייתה מדיניות השלטון הישיר של רומא, ומה היו התפקידים והסמכויות של הנציבים הרומאים?

(8 נקודות)

ב. לפניך קטע מן הספר "תולדות מלחמת היהודים ברומאים", ובו מתאר יוסף בן מתתיהו התרחשויות שאירעו

ביהודה בתקופת הנציבים הרומאים, פליקס ואֶלְבִּינוס.

מהומה אחרת התגלעה [פרצה] בקיסריה, שם נפלה קטטה בין היהודים ויושבי העיר הנוכרים. היהודים טענו לזכותם על העיר, כי מייסדה – המלך הורדוס – היה יהודי. הנוכרים הודו אמנם שבונה העיר היה יהודי, אך טענו שהעיר שייכת לנוכרים, שכן לו רצה הורדוס להועידה ליהודים לא היה מציב בה פסלים ולא מקים בה מקדשים. אלה, אם כן, היו נקודות המחלוקת בין שני הצדדים, וההתנצחות עברה להתנגשות בנשק.

[...]

היהודים עלו על יריביהם בעושרם ובכוח גופם, אך הנוכרים [שמוצאם מסוריה] נהנו מתמיכת הצבא כי את מרבית החיילים גייסו הרומאים בסוריה, ולכן היו אלה נכונים להושיט להם עזרה כלקרוכי משפחה.

[...]

פעם אחת בהיות יד היהודים על העליונה, הופיע הנציב פליקס בכיכר [העיר] ובאומים ציווה עליהם לסגת. כאשר לא שעו [שמו לב] לדבריו שילח בהם חיילים שהרגו רבים, ואחר כך גם בזזו את רכוש ההרוגים.

[...]

הנציב אלבינוס [...] אין בעולם מעשה נבלה שלא ביצע. לא זו בלבד שבניהול ענייני הציבור גנב ושדד את רכושם של יחידים והכביד את נטל המיסים על העם כולו, אלא אף שחרר, תמורת כופר שקיבל מבני המשפחה, אנשים שנאסרו באשמת שוד בידי המועצות המקומיות והנציבים הקודמים, ורק מי שלא היה בידו לשלם נשאר במאסר כפושע.

(מעובד על פי י' בן מתתיהו, תולדות מלחמת היהודים ברומאים, (תרגום: לזיה אולמן), כרמל, 2011. עמ' 252-253)

— הצג את מאפייני השלטון של הנציבים הרומאים ביהודה שבאים לידי ביטוי בקטע.

— על פי מה שלמדת, הסבר כיצד השפיעו שננים ממאפיינים אלה על פרוץ המרד הגדול. (12 נקודות)

2. הממלכה החשמונאית

- א. הסבר שני יתרונות של ההתרחבות הטריטוריאלית של הממלכה החשמונאית, והצג בעיה אחת שנוצרה בעקבות התרחבות זו. (10 נקודות)
- ב. מה היה השינוי שחל ביחס של השליטים החשמונאים כלפי התרבות ההלניסטית? הצג שתי סיבות לשינוי זה. (10 נקודות)

3. מ"עם מקדש" ל"עם הספר"

- א. הצג את תוצאות המרד הגדול בשלושה תחומים. (10 נקודות)
- ב. הסבר כיצד תרמו חכמי יבנה למעבר של עם ישראל מ"עם מקדש" ל"עם הספר".
בסס את תשובתך על שלוש דוגמאות. (10 נקודות)

ערים וקהילות בימי הביניים (20 נקודות)

ענה על שאלה אחת בנושא שלמדת: בגדד אן פראג.

עיר מדגימה — בגדד

אם למדת נושא זה, ענה על אחת מן השאלות 4-6.

4. מקור — מעמדות בח'ליפות המוסלמית

א. מקורות שונים מתארים את איסוף המיסים מ"בני החסות" בח'ליפות המוסלמית.

לפניך קטע מדבריו של איש דת מוסלמי בעניין זה.

ביום התשלום [של המס] יתאספו [בני החסות] במקום ציבורי כגון השוק. בעמידה עליהם לחכות שם במקום הנמוך והמזוהם ביותר. הפקידים המייצגים את החוק יוצבו מעל להם ויעמדו כמאיימים, למען יחשבו בליבם, הם זולתם, כי מטרתנו להשפילם בהעמידנו פנים כאילו יורדים אנו לנכסיהם. הם יבינו כי שוב חסד אנו עושים עימם בקבלנו מידיהם את הג'ז'יה [מס הגולגולת] ונניח להם בכך. אחרי כן יגררום אחד־אחד אל הפקיד הממונה לקבל תשלום. בעת התשלום יקבל הד"מי [בן החסות] מהלומה ויידחף הצידה למען יחשוב כי ניצל מן החרב בזכות העלבון. זה כך ינהגו ידידי האל, בני דורות ראשונים ואחרונים, עם אויביהם הכופרים.

(מ' פרנקל (עורכת), "מעיל תשבץ" – מפגש התרבויות בין יהדות לאסלאם בימי הביניים,

תל, תשס"ח. עמ' 55-56)

— **על פי מה שלמדת**, הצג את המעמד המשפטי של היהודים בח'ליפות המוסלמית.

— הסבר כיצד **באים לידי ביטוי בקטע שני חסרונות** של מעמד זה ו**יתרון** אחד שלו. (10 נקודות)

ב. הצג את החובות של העבד ושל השפחה בח'ליפות המוסלמית, והסבר כיצד **כל אחד** מהם היה יכול לזכות בחירות. (10 נקודות)

5. הקמת הערים והחיים בהן

א. הסבר גורם **כלכלי** אחד וגורם **פוליטי** אחד שסייעו לייסודן של ערים חדשות ולחיזוקן של ערים קיימות בח'ליפות המוסלמית בימי הביניים.

(12 נקודות)

ב. הסבר כיצד מלמד מבנה הבתים בבגדד במאה העשירית על דרך התמודדות של התושבים עם האקלים. בסס את תשובתך על **שתי** דוגמאות. (8 נקודות)

6. ההנהגה היהודית בח'ליפות המוסלמית

- א.** הסבר כיצד תרמו "ירחי כלה" וכיצד תרמו השו"ת (שאלות ותשובות) לקשר בין המרכז בבגדד ובין הקהילות היהודיות שהיו בח'ליפות המוסלמית. (10 נקודות)
- ב.** על רב סעדיה גאון (רס"ג) נאמר: "אינו מתיירא מאדם בעולם ואינו מסביר פנים לשום אדם בעולם מפני רוב חוכמתו [...]".
- הסבר כיצד שניים ממאפיינים אלה של רס"ג באו לידי ביטוי בפעולותיו. (10 נקודות)

עיר מדגימה — פראג

אם למדת נושא זה, ענה על אחת מן השאלות 7-9.

7. מקור — הקהילה היהודית בעיר הנוצרית

א. לפניך קטע העוסק בקהילה היהודית בעיר הנוצרית.

בקהילה היה מקופל כל עולמו של היהודי מיום היוולדו (או מיום השתקעתו בעיר) ועד פטירתו. כל ציאתו היה לקהילה, ובמסגרתה מצא את התשובה לכל צרכיו ובעיותיו. בני העיר היהודים היו כפופים כקולקטיב [כקבוצה] למרותו של מלך, של בישוף או של פֶּרוֹן כלשהו, אך כפרטים הם היו נתיניה של הקהילה, כעין מדינה בתוך מדינה. לא היה כמעט תחום בחייהם של בניה שהקהילה לא פרשה עליו את כנפיה. סמכותה ופיקוחה הקיפו את כל תחומי העשייה: הקפדה על שמירת זכות ההשתקעות וההשתכנות, גביית המיסים הקולקטיבית, פיקוח על נכסי דלא ניידים [בתים וקרקעות] ועל המסחר, שמירה על הסדר הציבורי, שפיטה והענשת עבריינים, פיקוח על קיום דיני האישות וכל הנובע מהם בחיי המשפחה, הייצוג כלפי חוץ (הכרוך בשתדלנות ובשיחוד), סיפוק הצרכים הדתיים, עזרה הדדית ועזרה לנצרכים, הגנה על יתומים ועל כל היסודות החלשים בחברה.

(א' פרישמן, **האשכנזים הראשונים**, הקיבוץ המאוחד, 2008. עמ' 327)

— **על פי מה שלמדת**, מהו "חרם"?

— הסבר מדוע היה החרם אמצעי אכיפה יעיל בחברה היהודית בימי הביניים. בסס את תשובתך על שתי דוגמאות מן הקטע.

(12 נקודות)

ב. הצג תקנה אחת של רבנו גרשום מאור הגולה, והסבר את חשיבותה. (8 נקודות)

8. התפתחות העיר הנוצרית

א. הסבר גורם כלכלי אחד וגורם חברתי אחד שסייעו לייסודן של ערים חדשות ולחיזוקן של ערים קיימות באירופה הנוצרית בימי הביניים.

(12 נקודות)

ב. מה היו השלבים העיקריים בצמיחתה של פראג, עד המאה ה-16? (8 נקודות)

9. אישים בולטים בקהילה היהודית בפראג

א. הסבר כיצד סייע מרדכי מייזל לקהילה היהודית בפראג להתמודד עם הבעיות שהעסיקו אותה. בסס את תשובתך על שלוש דוגמאות. (10 נקודות)

ב. הסבר כיצד התמודד המהר"ל מפראג עם הבעיות שהעסיקו את הקהילה היהודית בפראג. בסס את תשובתך על שתי דוגמאות. (10 נקודות)

פרק שני — לאומיות וציונות (30 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 10-13 (לכל שאלה — 15 נקודות).

10. מקור — התנועות הלאומיות — מאפיינים ומנהיגים

א. עיין בנספח המציג כרטיס ברכה לראש השנה שהודפס בירושלים ב-1937.

— הצג שלושה מן המאפיינים המלכדים את בני אותו לאום **הבאים לידי ביטוי** בכרטיס הברכה.

— **על פי מה שלמדת**, הסבר את התרומה של המאפיינים שהצגת לפיתוח תודעה לאומית.

(8 נקודות)

ב. הצג את המאפיינים של מנהיגי התנועות הלאומיות באירופה במאה ה-19, והסבר כיצד שניים ממאפיינים אלה

באים לידי ביטוי אצל הרצל, מנהיג התנועה הציונית. (7 נקודות)

11. צמיחת הלאומיות והשינויים שיצרה

א. השווה בין הגורמים לצמיחת התנועות הלאומיות באירופה במאה ה-19 ובין הגורמים לצמיחת התנועה הלאומית

היהודית. בתשובתך הסבר שני גורמים דומים וגורם אחד שונה. (8 נקודות)

ב. הצג שינוי אחד שיצרה הלאומיות במפה המדינית של אירופה, והצג שינוי אחד במפת ההתיישבות בארץ-ישראל

שיצרה התנועה הציונית בראשית דרכה. (7 נקודות)

12. התנועה הציונית ומדיניות השלטון העותמאני בארץ-ישראל בזמן מלחמת העולם הראשונה

א. התנועה הציונית התלבטה בנוגע לעמדה שעליה לנקוט כלפי הצדדים הלוחמים במלחמת העולם הראשונה.

הבא שתי סיבות להתלבטות זו של התנועה הציונית, והצג את העמדה שהחליטה לנקוט. (6 נקודות)

ב. הסבר את השיקולים שהנחו את המדיניות של השלטון העותמאני כלפי היישוב היהודי בארץ-ישראל בזמן

מלחמת העולם הראשונה. הצג שתי דוגמאות למדיניות זו. (9 נקודות)

13. התנועות הלאומיות והתנועה הציונית בארץ-ישראל

א. בחר בתנועה לאומית שפעלה באחת מן הארצות האלה: יוון, פולין, איטליה, גרמניה.

הסבר שניים מן הקשיים במאבק של התנועה שבחרת, והצג אחת מן הדרכים שבאמצעותה היא התמודדה עם

קושי אחד שהסברת. (8 נקודות)

ב. הסבר שני קשיים של היישוב היהודי בארץ-ישראל עד פרוץ מלחמת העולם הראשונה, והצג אחת מן הדרכים

שבאמצעותה התמודד היישוב היהודי עם קושי אחד שהסברת. (7 נקודות)

פרק שלישי – המאבק על הקמת מדינת ישראל (25 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 14-16.

14. מקור – הוויכוח על הכרזת המדינה

א. לפניך קטע מדיון שהתקיים במועצת העם ב־12 במאי 1948 בשאלה אם להכריז על הקמת המדינה בה' באייר תש"ח (14 במאי 1948).

בקטע, יגאל ידן, קצין המבצעים של ההגנה, מציג את מאזן הכוחות הלוחמים.

הכוחות הסדירים של הארצות השכנות ברגע זה עם צידום ונשקם - יש להם יתרון. אולם, פה השיקול של האפשרויות לא יכול כבר להישקל רק שיקול צבאי טהור של נשק נגד נשק ויחידות נגד יחידות. כי אנחנו חסרים את הנשק הזה והמשורנים הללו. השיקול מתחיל באותה מיזה רק שהאנשים שלנו, המורל שלהם, היכולת שלהם והתוכניות שלנו והטקטיקה שלנו תצלחנה להתגבר על כוח זה. במקרים מסוימים הוכח, שלא המספר והפורמזיה [המבנה] קובעים, אלא דבר אחר. אבל באופן אובייקטיבי, ללא ספק יש להם יתרון גדול ברגע זה.

[...]

כוחות האוויר שלנו, אם להשוות אותם אל כוחות האוויר של האויב - אז בכלל לא כדאי להשוות. כי כוחות האוויר שלנו אינם. האווירונים שהיו צריכים להגיע - טרם הגיעו. ייתכן שעוד יספיקו להגיע ביום המכריע.

[...]

אם אני רוצה לסכם ולהיות זהיר, הייתי אומר ברגע זה, שהשאנסים [הסיכויים] שקולים מאוד. אם להיות יותר כנה, הייתי אומר, שהיתרון שלהם גדול, אם כל הכת הזאת [הכוחות הערביים] תבוא ותילחם בנו.

(ש' קולת (עורכת), הרעיון הציוני והקמת מדינת ישראל, כרך ב, מעלות, תשמ"ה. עמ' 306-307)

— **על פי הקטע**, הסבר את הסיכון בהכרזה על הקמת המדינה במועד זה.

בסס את תשובתך על **שתי** דוגמאות מן הקטע.

— **על פי הקטע**, הצג את היתרונות של הכוחות הלוחמים של היישוב היהודי באותה עת.

(15 נקודות)

ב. בחר באירוע מן התקופה השנייה אן השלישית במלחמת העצמאות, הצג אותו, והסבר כיצד אפשר לבסס באמצעותו את העמדה של אחד מן הצדדים בוויכוח על מועד ההכרזה על הקמת מדינת ישראל. (10 נקודות)

15. מאבק היישוב בשלטון הבריטי (1945-1947)

- א.** מה היו הסיבות שבגללן החליטו מנהיגי המחתרות (ההגנה, האצ"ל, הלח"י) לשתף פעולה במאבק נגד הבריטים (אוקטובר 1945 - יולי 1946), ומה היו הסיבות שבגללן הפסיקו המחתרות לשתף פעולה ביניהן?
(13 נקודות)
- ב.** בחר באחד מן התחומים: העפלה או מאבק צבאי, והסבר מדוע לדעתך ההשפעה של פעילות היישוב היהודי בתחום זה הייתה המשמעותית ביותר לסיום המנדט הבריטי. הבא בתשובתך שני נימוקים היסטוריים. (12 נקודות)

16. הסכמי שביתת הנשק ובעיית הפליטים

- א.** הסבר את המניעים של מדינת ישראל ואת המניעים של מדינות ערב לחתום על הסכמי שביתת הנשק בסיום מלחמת העצמאות. (13 נקודות)
- ב.** הסבר את הגורמים להיווצרות בעיית הפליטים הפלסטינים בעקבות מלחמת העצמאות. (12 נקודות)

פרק רביעי — סוגיות נבחרות בתולדות מדינת ישראל (25 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 17-20.

17. מקור — מ"כור היתוך" ל"רב־תרבותיות"**א.** מהי תפיסת "כור היתוך" ומהי תפיסת ה"רב־תרבותיות"? (10 נקודות)**ב.** לפניך קטע ממאמר מאת אבי פיקאר שפורסם בספר "העשור הרביעי".

כור היתוך והדרישה שנשמעה בשמו למנוע ביטויים המעידים על זהות עדתית נבדלת, הלכו והתרופפו עד שהתמוטטו לגמרי עם העלייה מברית המועצות בשנות התשעים.

בשנות השמונים התחזק קולם של עולי ארצות האסלאם וצאצאיהם לידי הארץ. אולם בשונה מהדרישות שהם השמיעו בשלושת העשורים הראשונים, הקריאה כעת לא הייתה רק לשוויון במשאבים או בחלוקת הכנסות אלא להכרה בתרבותם ובזכותם לזהות. החשיבה האירופוצנטרית* והאתוס הציוני/חלוצי ששלטו בעשורים הראשונים [לקיומה של המדינה], הביאו את המזרחים לרצות להידמות לוותיקים האשכנזים. בשם אותו דמיון ושותפות גורל קראו המזרחים לשוויון. בשנות השמונים דמיון זה הושג במידה רבה וכעת מזרחים רבים הדגישו דווקא את מה שמייחד אותם כמזרחים (חגיגות, סגנון מוזיקלי, מפלגות נבדלות) ודרשו שוויון לא בשם הדמיון אלא על אף השוני. הדרישה לשוויון כבר לא התמקדה בשוויון במשאבים אלא בשוויון בהערכה ובלגיטימציה שניתנת לכל תרבות.

אם בעשורים הראשונים [לקיומה של המדינה] הייתה זהות מזרחית כעין חטוּרַת [בליטה בגב] שהנושאים אותה רצו להעלימה [...] או להמעיט מחשיבותה, בשנות השמונים היא הייתה מקור לגאווה. [...] גם באירועי המימונה היו נואמים שהכריזו שהמימונה מסמלת אחדות. אולם עצם קיומם של אירועים אלו סימל את הקול החדש שהתגאה בנבְדָלוּת שלו, שלא חש רגשי נחיתות במוצאו ולא חשש להדגיש את תרבותו.

(מעובד על פי א' פיקאר, "ממאבק על משאבים למאבק על זהות: השאלה העדתית",

בתוך: **העשור הרביעי**, י' ויץ וצ' צמרת (עורכים), יד יצחק בן צבי, 2016. עמ' 335-336)

* החשיבה שתרבות אירופה היא התרבות המרכזית.

— הסבר שניים מן הגורמים שהובילו לאימוץ תפיסת ה"רב־תרבותיות" במדינת ישראל: גורם אחד **שבא לידי ביטוי בקטע**, וגורם אחד **על פי מה שלמדת**.

— הצג שני ביטויים של תפיסת ה"רב־תרבותיות" בישראל: אחד על פי הקטע ואחד על פי מה שלמדת.

(15 נקודות)

א. לפניך קטע מרשימה מאת המשורר חיים גורי שפורסמה בעיתון "למרחב" בזמן שנערך משפט אייכמן.

הרי ידענו את הדברים האלה, לא?!

ידענו, כן. גם לפני משפט אייכמן ידענו. חוקרים והיסטוריונים ובעלי אסופות טרחו בעבודה אינסופית בארץ ובחוץ-לארץ והעניקו לנו את ספרות הדוקומנטציה [תיעוד], זו שרבים כיסו עיניהם בהתקרבים אליה. והיה "יד ושם", והיה "מוזיאון השואה והמרד" בבית יצחק קצנלסון בקיבוץ לוחמי הגטאות. אך כאשר עבר החומר הזה אל שולחן התביעה והיה לחלק מכתב-האישום, כאשר פרצו המסמכים האלה מדממת הארכיונים, דומה היה כי כעת הם מדברים בפעם הראשונה, והידיעה היא הייתה שונה מאוד מהידיעה הזאת.

חלה בהם אותה תמורה המתחוללת בדברים היוצאים מן הכוח אל הפועל ותהליך זה שחרר אנרגייה עצומה של "כעת אני מבין ותופס".

כעת התחוללה השואה, ולא בכל תאריך אחר שבין השנים ההן לבין תחילת המשפט.

[...] חייב היה אייכמן להיתפס כדי שהעם יעצור כוח לשאול, באיחור זמן: "מה עשו לי שם?".

[...]

אם נפתח דף חדש, הרי נפתח הוא בתוכנו. אנו רואים כעת את הדברים אחרת.

אנחנו קבענו "יום זיכרון לשואה ולגבורה", ובכך כמו הפרדנו הפרדה סמויה בין זו לזו, כמו העמדנו אותן זו מול זו כמשלימות זו את זו, אך שונות זו מזו.

בשואה התביישנו כמו במום נורא וגלוי לכול. ואילו את הגבורה אימצנו אל ליבנו כמו שריד של גאווה, כמו זכות לשאת ראש.

[...]

ואנו הכללנו לא פעם את האומללים ההם בהכללה הפסקנית והשופטת "כצאן לטבח".

כעת יודעים אנו יותר מאשר אי פעם, כי את העיקר לא ידענו – את הרחמים והעזרה, את מחברות העברית והחשבון על סף הקבר, את אור התפילה, את היד על הכתף, את השפתיים על המצח, את פרדות האוהבים, את המילים שנאמרו לאחר שאבדה התקווה ונותר האדם לבדו.

(ח' גורי, מול תא הזכוכית — משפט אייכמן בירושלים, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1962. עמ' 243-244, 247-249)

על פי הקטע, הסבר שני שינויים שחלו בתודעת השואה של החברה בישראל בהשפעת משפט אייכמן.

(15 נקודות)

ב. לפניך כמה אירועים:

— רצח הספורטאים במינכן (1972)

— מלחמת יום הכיפורים (1973)

— פיגוע הטרור במעלות (1974)

בחר באחד מן האירועים האלה, והסבר את ההשפעה שלו על עיצוב זיכרון השואה במדינת ישראל. (10 נקודות)

19. הדה־קולוניזציה, גורל היהודים בארצות האסלאם

א. תהליך הדה־קולוניזציה התרחש בגלל גורמים שונים:

— אידאולוגיים

— כלכליים

— פוליטיים

בחר בשני גורמים מתחומים שונים, והסבר את ההשפעה של כל אחד מהם על תהליך הדה־קולוניזציה (גורם אחד מכל תחום). (13 נקודות)

ב. בשנת 1948 חיו בארצות האסלאם כמיליון יהודים. בשנת 1969 נשארו בהן רק כ-200,000 יהודים.

הסבר שני גורמים לשינוי זה. (12 נקודות)

20. עלייה וקליטה

א. בהכרזת העצמאות נכתב: "מדינת ישראל תהא פתוחה לעלייה יהודית ולקיבוץ גלויות". הסבר מדוע מדיניות זו

לא מומשה במלואה בשנים הראשונות של המדינה. בתשובתך הבא שתי סיבות. (13 נקודות)

ב. הסבר את התרומה של העלייה בשנות החמישים והשישים למדינת ישראל בשני תחומים.

(12 נקודות)

בהצלחה!

נספח לשאלה 10: כרטיס ברכה

(ר' ארבל (עורכת), כחול ולבן בצבעים: דימויים חזותיים של הציונות 1897-1947, עם עובד, 1996. עמ' 30)